

Jakec naroči bratca Jack bestelt een broertje 5+

pedagoško gradivo

avtorice Elise Van Beurden, Marina Katalenić, mag. Darja Lavrenčič, Ida Mlakar

kazalo

uvodna beseda	3
o filmu	4
filmografski podatki.....	4
zgodba.....	4
daljša vsebina.....	4
o avtorici	7
kritike.....	7

film in kontekst	8
o avtorici besedila	8
analiza filma.....	8
LGBT pri pouku	10
odprtost za netradicionalne družine	10
nekateri nasveti in načela, kako obravnavati temo LGBT pri pouku in doma.....	10
izhodišča za pogovor o filmu	12
družina	12
kako nastanemo?.....	13
superjakec in njegov načrt.....	13
odraščanje	15
prijateljstvo	15
čustva v kinodvorani.....	17
od filma h knjigam	18
spočetje, razlike med spoloma.....	18
družina in različne oblike družin	19
odraščanje	20
prijateljstvo	21
superjunaki.....	21

Kinodvor dovoljuje in spodbuja nadaljnjo uporabo gradiva v filmsko-vzgojne namene. Veseli bomo vaših odzivov, poročil o uporabi, konkretnih učnih priprav na film, predlogov in pripomb. Gradivo je oblikovano kot pomoč staršem ali strokovnim delavcem v vzgojno-izobraževalnih ustanovah. Za vse druge uporabe nam pošljite pisno prošnjo na kinobalon@kinodvor.org.

Kolofon | **Jakec naroči bratca** • Gradivo za učitelje in starše Kinobalon • Avtorice: Elise Van Beurden (*Film in kontekst*), Marina Katalenić (*Daljša vsebina, Izhodišča za pogovor o filmu*), Mag. Darja Lavrenčič, Ida Mlakar (*Od filma h knjigam*) • Uredila: Barbara Kelbl • Jezikovni pregled: Mojca Hudolin • Slikovno gradivo: FIVIA - Vojnik / arhiv Kinodvora • Izdal v elektronski obliki: Javni zavod Kinodvor, 2016

uvodna beseda

Jakec naroči bratca je družinska komedija. Všeč bo otrokom in odraslim, ki se (še vedno) uspejo od srca nasmejati situacijski komiki in zapletom, polnim zmešnjav, se ne sramujejo huronskega smeha ob pobeglih prdcih in nenadnih padcih, in se radi zabavajo ob čudaških likih, neodzivnih na »puste« zahteve realističnosti in prepričljivosti. Junak zgodbe je še-ne-osemletni Jakec, ki si za rojstni dan želi bratca. V tej želji se bo prepoznal marsikateri mladi gledalec, pa tudi v izvirnosti iskanja rešitev: Jakec je za novega bratca pripravljen narediti stvari in se lotiti podvigov, ob katerih bi se odrasli v resničnosti držali za glavo. Na srečo je v filmski resničnosti dovoljeno več; tudi to, da prav po svoje odpira teme, ki so pomembne za mlade gledalce – koga imamo radi, kaj nas nasmeje, ujezi, česa se bojimo in kako lahko svoje strahove premagamo. Pomembna tema, ki jo odrasli lahko načne ob ogledu tega filma, je tudi dejstvo, da ima Jakec dve mami. Film je tako izhodišče za pogovor o drugačnih družinah, ki niso samo istospolne, ampak tudi enostarševske, o različnih kulturnih navadah in ozadjih, življenjskih slogih in ne nazadnje vrednotah ...

K pripravi pričujočega gradiva za učitelje in starše smo povabili Elise Van Beurden, medijsko in filmsko strokovnjakinjo ter filmsko pedagoginjo, ki vodi izobraževalne programe za otroke in mlade v belgijskem Jekinu. Naslonili smo se na njene bogate osebne in profesionalne izkušnje pri obravnavi filmskih in LGBT tem. Marina Katalenić učiteljem in staršem podrobneje predstavlja vsebino filma ter predlaga nekaj izhodišč za pogovore o Jakčevih dogodivščinah in filmskih doživetjih mladih gledalcev. Mag. Darja Lavrenčič Vrabec in Ida Mlakar iz MKL, Pionirske – centra za mladinsko književnost in knjižničarstvo pa sta pripravili seznam knjig, s katerim lahko popestrimo in poglobimo pogovore ob ogledu filma.

o filmu

filmografski podatki

slovenski naslov **Jakec naroči bratca**

izvirni naslov **Jack bestelt een broertje**

režija Anne de Clercq

scenarij Anne de Clercq, Anne Barnhoorn

fotografija Ezra Reverda

montaža Wouter van Luijn

glasba Floris Verbeij

igrajo Matsen Montsma, Yenthe Bos, Jelka van Houten, Georgina Verbaan, Rick Paul van Mulligen, Bram Verhoofstad, Mehdi Fakirni, Daim Niehorster, Tygo Gernandt, Patrick Stoof, Gijs Naber

producenti Kees Abrahams, Robin de Levita, Edvard van 't Wout

distribucija FIVIA - Vojnik

zgodba

Jakčevo najljubše mesto doma je kavč na strehi. Za osmi rojstni dan si želi bratca, dobi pa kunca in zajčja ušesa. Mami mu pojasnita, da bratca ni tako enostavno dobiti. Toda Jakec v pogovoru z njima prestreže pomembno informacijo: otroke lahko dobiš s pomočjo interneta! Vse, kar mamici potrebujeta, so Viliji, ki jih imajo samo moški. Toda nekateri jih ponujajo prek spletne aplikacije, zato se Jakec usede k tablici in poišče primerne kandidate, ki bi lahko darovali Vilije. Kot Superjakec se odpravi na misijo, od enega čudaškega kandidata k drugemu, da bi naročil semenčice. Sreča nerodnega ter sramežljivega Erika de Perika, nekdanjega zapornika Berenda, z neustrašno prijateljico Hari pa obiščeta tudi prdečega superjunaka Mastermana. Pri zadnji zajčji bitki z lovцем Vilijem Jakec celo premaga strah pred plavanjem v globoki vodi!

daljša vsebina

Jakec, deček star 7 let in 364 dni, ima tri nadležne bratrance, dve odlični mami, toda nobenega bratca, zato je prav to njegova edina želja za prihajajoči osmi rojstni dan. Vendar, kako otrok nastane? Jakec od družinskih članov sliši razne zgodbe, ima pa tudi lastno teorijo: ker je mama Lea pojedla veliko smetane in kumaric, ji je zrasel trebuh. Nato je znesla jajce, iz katerega se je izlegel Jakec. No, Superjakec pravzaprav.

Jakčevo najljubše mesto je kavč na strehi hiše, od koder ima razgled na sosednje dvorišče, kjer živijo trije bratrance. Jakec jim zavida, saj se bratje lahko vedno igrajo skupaj, medtem ko je on edinec. Ampak ne za dolgo! Trebuh mame Sanne je zrasel in tokrat je prepričan, da je njegov bratec že na poti. Ko razočaran ugotovi, da je letošnje darilo kunec, mu mami pojasnita, da dobiti bratca ni tako preprosto. Poleg ženske potrebuješ tudi moškega, ki ima Vilije, s pomočjo katerih mami v trebuhu zraste otrok. Pojasnita mu še, da sta Vilije za Jakca dobili na spletu, od moškega, ki jih je bil pripravljen odstopiti. Vzhičen nad odkritjem, da lahko bratca naroči kar na spletu, Jakec na svoji tablici poišče prijavo v aplikacijo za iskanje Vilijev. Istočasno se pomiri tudi s kuncem, ki ga je dobil za rojstni dan, ga poimenuje »Bratec zajec« in si v znak zaveznitva natakne zajčja ušesa.

Jakec že kmalu prek spleta prejme sporočilo od prvega kandidata, Erika. Ker mami Jakcu, zdaj ko ima osem let, dovolita, da lahko ostane sam doma, Jakec izkoristi priložnost, da ga spozna. Snideta se v kavarni, kjer streže dekle, v katero je Erik več kot očitno zaljubljen. Ko jo z Jakčevo pomočjo uspešno očara, si premisli glede Vilijev in se odloči, da jih želi prihraniti zase. Preden se Jakec razočaran odpravi domov, izve, da se po mestu dogajajo tatvine zajcev. Na tečaju plavanja, ki ga vodi mama Sanne, ugotovimo, da si Jakec zaradi strahu pred globoko vodo ne upa v bazen, spozna pa novo dekle, Hari, in ji zaupa svoj načrt glede Vilijev.

Naslednji se Jakcu oglasi Berend, bivši zapornik, ki je pripravljen Vilije prodati za 100 evrov. Jakcu Berend ni všeč, zato se odloči, da njegovih Vilijev noče. Doma pa bratrance izdajo, da je Jakec vsak dan zdoma, zato sta mami, zlasti Sanne, zelo zaskrbljeni in Jakec ju lahko sliši, kako se prepirata. Odločita se, da bo bratranec Monty odslej pazil nanj. Ker Jakec istočasno prejme sporočilo od kandidata Mastermana, na pomoč pokliče novo prijateljico Hari. Skupaj zamotita Montyja, se neopažena izmuzneta iz hiše, a pred tem pozabita zapreti kletko Bratca zajca. Ko zagledata graščino superjunaka Mastermana, sta navdušena, a žal se zdi, da je njegova edina moč ta, da ga večkrat »spusti«. Ker se soproga ne strinja z njim glede darovanja Vilijev, Jakec uspešno posreduje in zakonca se po odkritem pogovoru pobotata.

Jakec in Hari ob vrnitvi domov ugotovita, da Bratca zajca ni več v kletki. Hari prešine, da ga lahko poiščeta, če sledita kakcem, ki vodijo v gozd. Pripravljena na reševalno odpravo vzame v roke Jakčevo z modro barvo napolnjeno puško, čemur ta ugovarja, in Hari se užaljena napoti nazaj proti domu. Jakec medtem sam zaide globlje v gozd, kjer ga za las zgreši puščica. Mož, ki jo izstrelil, se mu opraviči, češ da je lovil nekaj drugega, in ga povabi k sebi domov, v hišo ob jezeru. Njegovo ime je Vili in (kakšno naključje!) pripravljen je odstopiti svoje Vilije. Jakca

medtem zmotijo skrivnostni zvoki, ki prihajajo iz prostora pod hišo. Ko vstopi v klet, zagleda zajce v kletkah, med drugim tudi Bratca zajca. Vili, očitno zloglasni tat zajcev, se prikrade za njim, pripravljen, da brani svoj plen, a mu Jakec uspešno ubeži. Na poti domov sreča Hari, se ji opraviči in z njo zasnuje načrt rešitve ujetih zajcev.

Za okrepitev moči pri reševanju Jakec pokliče Erika, Berenda in Mastermana, ki urno priskočijo na pomoč. Skupaj se odpravijo do hiše, kjer premagajo tatu. Mami sta medtem od policije že izvedeli, kje se nahaja pogrešani sin, in se napotili na kraj dogodka. Ko ju Jakec zagleda na obrežju, ob njunem spodbujanju preplava celo jezero in tako premaga strah pred globoko vodo. Medtem ko policija poskrbi za porednega Vilija, Jakec mamama zaupa, da je ves ta čas iskal Vilije za bratca. Vendar hkrati ugotovi, da ima dve odlični mami, tri bratrance, Bratca zajca in celo prijateljico Hari ter da zares ne potrebuje nikogar drugega.

o avtorici

Anne de Clercq je znana predvsem po številnih TV-serijah, ki jih režira zadnjih deset let. **Jakec naroči bratca** je njen prvi celovečerni film, ki mu je isto leto sledil še eden, komedija **Hallo Bungalow**, za katerega je, enako kakor pri Jakcu, napisala tudi scenarij. Posnela je tudi vrsto reklam in glasbenih spotov.

kritike

»**Jakec naroči bratca** je posebno primeren za otroke. Otroci igrajo po otroško. V realističnem filmu bi s tem zadali smrtonosni udarec, v norem Jakčevem svetu pa je ta odločitev povsem ustrezna. /.../ otroci bodo uživali v bojih z barvo in prdcih, starši pa v vzgojnih lekcijah o reprodukciji.«

- Henny Wouters, *Cinemagazine.nl*

»V filmu boste našli vse, kar pričakujete od pustolovščine o Jakcu: strah, dogodivščine, humor, upanje, domišljijo in drznost. Film portretira tako veselje kot Jakčevo razočaranje. /.../ **Jakec naroči bratca** je čudovita otroška pustolovščina, ki pove več kot le zgodbo o Jakcu na lovu za Viliji. Uči nas sprejemanja sebe, premagovanja strahu, pa tudi tega, kako lepe so pustolovščine. Morda izid ni vedno tak, kot bi si želeli, a v tem je vseeno lahko nekaj lepega.«

- Eza Doortmont, *Filmpjekijken.com*

film in kontekst

Elise Van Beurden

o avtorici besedila

Elise Van Beurden je študirala film v Belgiji in Veliki Britaniji, kasneje pa pridobila še naziv učiteljice. Je koordinatorka izobraževalnega oddelka Jekina, belgijskega podjetja, ki se ukvarja s filmi za otroke. Sodeluje v raznovrstnih izobraževalnih projektih, od ustvarjanja pedagoških gradiv do filmskih delavnic in organizacije šolskih filmsko-vzgojnih programov. Je strokovnjakinja za film in medije v zgodnjem otroštvu.

Živi v Belgiji, v Gentu, skupaj s svojo ženo in triletno ter šestletno hčerko. Ker belgijska zakonodaja to dovoljuje, sta partnerki poročeni, vsaka pa je rodila eno od hčera. Zanosili sta s pomočjo sperme istega darovalca. Po postopku enostranske posvojitve sta obe zakonita starša obeh otrok.

analiza filma

Nizozemska režiserka Anne de Clercq prav tako vzgaja otroka skupaj s svojo punco. To jo je navdahnilo, da je posnela film *Jakec naroči bratca*, v katerem deček išče darovalca sperme, da bi dobil bratca, ki si ga tako želi. Otrokom bodo všeč humor in pustolovščine, ki jih film prikazuje.

Scenarij otroke vzame zelo resno in odrasle prikaže kot like, ki življenja ne razumejo preveč dobro. Občutek, ki je zelo prepoznaven v klasičnih nizozemskih knjigah za otroke, kot so tiste Annie M.G. Schmidt (npr. *Lukec in Lučka*). Hkrati pa režiserka k tej tradiciji pristopa na moderen način, in to je podlaga za sodoben celovečerec. Režija se sklada s tem občutkom, kar je razvidno iz uporabe gibajoče se kamere in hitre montaže. Zaradi tega se nam zdi, da film poteka

po načelu 'in potem to in potem tisto', da se različni dogodki v filmu odvijajo drug za drugim in da je zato film občasno manj presenetljiv.

V filmu je svet prikazan s stališča otroka. Realnost ni bila le poenostavljena (npr. aplikacija za 'Vilije'), pač pa tudi popačena na otroški način. Film raziskuje predstave otroka, ki še ni pripravljen na spolno vzgojo. Zato pobegne v svoj domišljjski svet, kjer je superjunak, zajec pa njegov najboljši prijatelj. Odpravi se iskat Vilije, ker jih potrebuje, da bi dobil bratca, čeprav nima pojma, kaj išče. Njegov notranji glas gledalcu pove, kaj razmišlja in čuti.

Po prve pol ure film izgubi nekaj svoje duše in zdi se, da se odvija avtomatično. Hotel je biti prijeten družinski celovečerec, kar tudi je. Vendar si tudi prijeten družinski film zasluži kaj več od klovnovskih, stereotipnih likov, s katerimi ta film rahlo pretirava.

Glavni lik živi v netradicionalni družini: z dvema mamama in brez očeta. Zelo osvežujoče je videti film, v katerem lezbična družina ne velja za problem ali razlog za spor. Za Jakca in druge like je to zelo normalno, njegov problem je, da je edinček.

Družina je prikazana kot vsaka druga: mami imata partnerske težave, organizirata rojstnodnevne zabave, hodita v službo, kuhata večerjo, gostita prijatelje in ljubita svoje sorodnike. Mami nista stereotipni kratkolasi, možačasti ženski, pač pa ženstveni, neodvisni gospe.

LGBT pri pouku

zakaj bi ta film morali predvajati našim otrokom?

Predšolski otroci že pri treh letih začnejo razlikovati med dečki in deklicami ter spoloma pripisujejo različne lastnosti in vrednote. Predšolski otroci kmalu poznajo klasične podobe moških in žensk. Vendar to ni več vsakdanja realnost.

Otroci in mladostniki odraščajo v zelo raznoliki družbi.

Šola je prostor, ki je določen za to, da se v njem otroci naučijo spoštovanja vseh teh razlik in ga tudi doživijo. Homoseksualnost je del te raznolikosti v vsaki skupnosti in jo je zato treba obravnavati od malih nog.

odprtost za netradicionalne družine

Vse več otrok odrašča v netradicionalnih družinah.

Ločitev, starši samohranilci, posvojitev, gejevske družine itn. so okoli nas. Integracija otrok iz teh družin v šoli zahteva prilagodljivost in pozornost učitelja. Ti učenci, denimo, ne morejo narisati tradicionalnega družinskega drevesa (ki upošteva le biološko poreklo), svoji mami in očeta vidijo kot svojo nuklearno družino. Nikoli niso poznali nič drugega in se jim zdi nepotrebno to poudarjati.

Vez med otroki in starši je zelo pomembna. Da bi v otrocih spodbudil samozavest, moraš pripoznati njihove starše. Pomembno je, da otroci čutijo, da so vsi starši dobrodošli.

nekateri nasveti in načela, kako obravnavati temo LGBT pri pouku in doma

***Najboljši način je nediskriminacija pri učenju.**

Obravnava lahko poteka na različne načine in ob različnih časih. Ko govorite o družini, ljubezni in odnosih, imejte v mislih, da je heteroseksualna norma vseprisotna. Poskušajte niansirati, kar govorite, tako da omenite tudi možnost, da se zaljubita dve puncici ali dva fanta. Teme se lotevajte celostno in homoseksualnosti ne obravnavajte kot ločenega, čudnega dodatka.

Ilustracije, primeri, jezik in slike, ki jih uporabljate pri pouku, bi prav tako morali ponazarjati, da so starši včasih (zaradi nekega razloga) sami, istega spola ali odsotni iz otrokovega življenja. Ni nujno, da imajo vsi otroci mamo in očeta. Preverite učna gradiva, kot so knjige, posterji, delovni listi itn.: kako realistična so? In v kolikšni meri odražajo predsodke in stereotipe? Učitelj lahko ponazori 'drugačnost' na veliko načinov. 'Drugačnost' lahko povežete s homoseksualnostjo kot primerom različnosti med ljudmi.

*Pomembno je tudi, da otroci vedo, da lahko vedno postavljajo vprašanja.

Za večino ljudi je spolnost občutljiva tema. Otroci lahko postavijo nepričakovana vprašanja. Pomembno je, da učitelj na ta vprašanja odgovori in da ne predpostavlja, da ta informacija za otroke ni pomembna. Šestletni otrok, ki postavi vprašanje, kako imata lahko dve ženski otroka, hoče odgovor, ne pa: 'To ti bom razložil/a, ko boš starejši.' Tak odgovor ustvari napačno in napeto vzdušje v povezavi s to temo. Bolje je odgovoriti na kratko in točno. Ni si nujno izmisliti odgovora, to bo zgolj ustvarilo zmedo. Stvari imenujte z njihovim imenom in povejte otrokom kako in kaj. Edino tako boste zadovoljili njihovo radovednost. Ne bojte se dati preveč podatkov ali prezapletenih informacij. Ko otrok postavi neposredno vprašanje in dobi dolg, celosten odgovor, si bo zapomnil le tisto, kar se mu zdi pomembno. »Da narediš otroka, potrebuješ jajčece in nekaj semenčic. Ženske imajo jajčeca, moški pa semenčice v svojem telesu. Če torej hočeta dve ženski narediti dojenčka, prosita zdravnika, da dobi zanj nekaj semenčic in jih da v njun trebuh.«

*Korektne šale in žaljiv jezik o LGBT

Ko se učenec šali ali izreka nesramne pripombe, tega ne ignorirajte, pač pa ga popravite in se pogovorite o vzroku. Tudi ko otrok še ne razume jedra homoseksualnosti, mu še vedno sporočite, da mora biti spoštljiv do gejevskih razmerij. Vsakdanji jezik v zvezi s homoseksualnostjo uporablja veliko besed, ki imajo negativne konotacije. Pogosto se tega niti ne zavedamo. Naš jezik je poln stereotipov, ki se nam zdijo normalni, ker smo nanje tako navajeni. Včasih ta jezik prodre celo v knjige, pesmi, poezijo, učna gradiva, ki jih uporabljamo. Pomembno je, da smo na to pozorni.

Zapomnite si, vsi otroci so rojeni brez predsodkov. Vodite jih tako, da sprejmejo razlike: otrok z zobnim aparatom, deček, ki ima rad balet, vaš muslimanski sosed, gejevska družina itn. si vsi v zaslužijo enako spoštovanje.

Ta film na zelo dostopen način ponazarja, da so LGBT družine take kot vse druge. Konec koncev si vsi otroci želijo le največje rojstnodnevno darilo, ne?

izhodišča za pogovor o filmu

Marina Katalenić

družina

Jakca in mami, Leo in Sanne, spoznamo v času zadnjih priprav na praznovanje njegovega osmega rojstnega dne. Poleg obeh mam sta v načrtovanje vključena tudi stric in teta, ki s tremi sinovi živita v sosednji hiši. Čeprav znajo bratrance Jakcu ponagajati, vidimo, da ta odrašča v skrbnem družinskem okolju in povezani soseski, kjer ga celo poštarica pozna po imenu. Ko ga nekega dne njena hčerka Janneke vpraša, kako je živeti z dvema mamama, jo poštarica opomni, da bi Jakec lahko bil užaloščen, čeprav je bila posredi iskrena radovednost. Tako kot se ljudje med seboj razlikujemo, se razlikujejo tudi naše družine. Nekateri živimo z mamo in očetom, nekateri z enim staršem, drugi smo posvojeni, tretji z dvema mamama ali teto, starimi starši. Ker najbolj poznamo obliko družine, v kateri smo sami odraščali, je pričakovano, da se nam ob drugih porajajo vprašanja. Tako bi tudi Jakca lahko zanimalo, kako je Janneke, ki živi z eno mamo. Bržkone bi ugotovila, da so si vse družine podobne. Včasih smo tudi jezni drug na drugega, čeprav se imamo radi. Kot na primer Jakec, ko za rojstni dan ne dobi bratca, ali mami, ki se ne strinjata, da je Jakec že dovolj velik, da bi ostal sam doma.

Z otroki opišimo ali narišimo člane Jakčeve družine. Kdo od članov (tudi razširjene) družine nam je bil najbolj všeč? Kakšni so odnosi med njimi in kako skupaj preživljajo prosti čas? Ali se zabavajo? Ali se imajo radi? Kje v filmu smo to opazili? So kdaj tudi jezni drug na drugega in zakaj?

Kaj si Jakec najbolj želi za rojstni dan? Kaj bi počela z bratcem? Ali bi lahko te stvari počel še s kom drugim? Kakšne so prednosti in slabosti imeti brata/sestro? Kako so si naše družine podobne z Jakčevo in v čem se razlikujejo?

S starejšimi otroki lahko raziščemo tudi, kako se družine skozi zgodovino spreminjajo. Pogovorimo se lahko s babico, dedkom, starejšimi ljudmi, poiščimo knjige, ki govore o »starih časih«. Odraslega, kako so bile družine videti nekdaj in kakšne so bile vloge družinskih članov, najdemo tudi v starih pravljicah in knjigah.

Ali si lahko družina, tudi če nisi v sorodu? Kaj pomeni biti družina?

V učilnici ali igralnici oblikujemo družinski kotichek. Opremimo ga lahko z risbo svoje družine, kjer so poleg imen posameznih članov napisane tudi njihove vloge (oče, mama, sestra, babica ...). V družinskem koticčku vedno lahko spoznavamo družine naših prijateljev in z njimi izmenjujemo izkušnje.

kako nastanemo?

Obdobje otroštva je čas čudenja nad svetom, z odraščanjem pa pridejo tudi prva vprašanja, kot izraz radovednosti in želja po razumevanju okolja, v katerem živimo. Kot Jakcu se nam takrat lahko porodi misel: »Kako sem pravzaprav nastal?« V iskanju odgovora se po navadi najprej obrnemo na naše primarno okolje, torej družino, ki pa včasih misli, da smo še premladi, da bi to razumeli. Se spomnimo, kako različno Jakcu razložijo sorodniki, kako nastanemo? Mami si pomagata s prisposodbo o rožah in čebeli, teta Cunie pravi, da otroke nosijo orjaški zajci, stric Eimert pa, da jih pričaramo z besedami čira čara. Kaj o tem menimo mi? Jakec ni zadovoljen z razlagami odraslih, zato s pomočjo bujne domišljije oblikuje lastno teorijo, v kateri se je izlegel iz jajca.

Za Jakčev osmi rojstni dan se mami odločita, da je čas za pravi odgovor. Razočaranemu Jakcu razložita, da dobiti bratca ni tako preprosto. Poleg ženske potrebuješ tudi moškega, ki ima Vilije, hitro plavajoče paglavce, zaradi katerih mami v trebuhu zraste otrok. Jakec ravno tako izve, da nekateri moški svoje Vilije odstopijo drugim in da je na ta način zanosila tudi mama Lea.

Ogled filma lahko izkoristimo za pogovor z otroki o tem, kako nastane otrok. Pomagamo si lahko z razlagami, ki jih je otrok slišal v filmu, in s knjigami (nekaj priporočil najdemo tudi na koncu tega gradiva).

superjakec in njegov načrt

Filmi in stripi so polni superjunakov, moških in žensk s posebnimi močmi, ki jih skrivaj uporabljajo za pomoč ljudem in boj proti porednežem. Njihove zgodbe so med otroki zelo priljubljene, zato ni presenetljivo, da si želijo biti del sveta, v katerem dobro vedno zmaga in kjer ima vsak čudežno moč (kdo si še ni zaželel, da imel kako tako moč). Čeprav bratrance Jakcu ne verjamejo, je tudi on superjunak in se skozi film večkrat spremeni v Superjakca, junaka z zajčjimi ušesi in s puško, napolnjeno z modro barvo. Kot vsi ostali ima pomembno nalogo – lovi

Vilije, ki mu bodo omogočili, da dobi čisto svojega bratca. V ta namen se prijavi v spletno aplikacijo za Vilije in obišče tri kandidate; nerodnega in sramežljivega Erika, nekdanjega zapornika Berenda ter prdečega superjunaka Mastermana. Čeprav je njegova misija neuspešna, ni zaman. Superjakec namreč s svojimi močmi pomaga vsem trem, da premagajo svoje strahove in težave, hkrati pa pridobi tri nove prijatelje, ki mu stojijo ob strani in tako skupaj ujamejo tatu zajcev, Vilija. Tudi superjunaki pač potrebujejo pomočnike.

Otroke povprašajmo, kdo je Superjakec in kaj ima vedno s seboj. Kakšen je njegov načrt? Kam se odpravi oziroma koga obišče? Kaj izvemo o Eriku, Berendu, Mastermanu? Zakaj Superjakec ne dobi Vilijev? Komu vse pomaga in kako? Ali tudi on kdaj potrebuje pomoč drugih? Kdo mu pomaga? Ali drugi verjamejo, da je superjunak? Otroke povprašajmo, ali se spomnijo še kakšnega superjunaka iz filma. Kaj pomeni biti superjunak? Ali ima Superjakec kakšno posebno moč? Ali je lahko nekaj, v čemer smo zelo dobri, naša super moč? Kaj bi lahko bila njihova?

Superjunak za en dan: Kdo izmed nas si še ni zaželel, da bi postal čisto pravi superjunak vsaj za en dan? Določimo dan v tednu, ko bomo vsi superjunaki. Skrbno pripravite idejo za vašega superjunaka: premislite, kako mu bo ime, kakšen bo njegov kostum, kaj bo njegova super moč in v kakšne namene jo bo uporabljal. S prijatelji se lahko dogovorite tudi za skupinsko masko.

odrašanje

Jakec je star osem let in počuti se pripravljenega na nove izzive, kar opazita tudi mami, zato se odločita, da lahko v času njunih opravkov ostane sam doma. Jakec postane odgovoren sam zase in se brez strahu odpravlja na potep po bližnji okolici in v neznano. V času odrašanja vsi otroci v sebi začutijo željo in moč, da postanejo samostojni. Ko prvič ostanejo sami doma ali dobijo denar za nakup živil v trgovini, vidijo, da jim starši zaupajo. Nova samozavest otroka staršem vliva tako občutek ponosa kot strahu. Ker se predobro zavedajo vseh nevarnosti, ki pretijo, je ta odločitev za njih vse prej kot lahka, in tako kot mami Lea in Sanne se starša velikokrat ne strinjata glede vprašanja, kdaj je njun otrok dovolj star za to. Čeprav se v času odrašanja povečuje potreba po svobodi, ta ne izključuje otrokove potrebe po varnosti. Film lepo pokaže, da je celo odrasle kdaj strah in potrebujejo pomoč drugih. Tudi Jakec si po pobegu od tatu Vilija zaželi, da bi videl mami, in ko ju pozneje zagleda, iz nuje, da bi ju čim prej objel, preplava jezero, pri čemer premaga še strah pred globoko vodo.

Otroke povprašajmo, kje v filmu vidijo, da želi biti Jakec samostojen. Ali je dovolj star, da ostane sam doma/gre sam na potep? Mu mami zaupata? Ali Jakec še vedno potrebuje mami? Kako so to v filmu opazili?

Ali je Jakca, čeprav je zdaj star že osem let, še česa strah? Se spomnimo, kdaj v filmu premaga strah pred plavanjem in kako? Koga vse je v filmu strah in česa? Ali je lahko tudi odrasle strah in zakaj?

Povprašajmo otroke, ali so že šli sami v šolo/trgovino. Kako so se ob tem počutili? Kaj so jim naročili ali svetovali starši? Ali jih je bilo kdaj česa strah? Kaj storiti v tem primeru?

Pogovorimo se lahko tudi o tem, kaj vse že znamo danes, pa nismo znali, ko smo bili še majhni. Na katere stvari smo najbolj ponosni? Smo tudi mi že kaj naučili mlajšega bratca, sestro ali prijatelja? Kaj?

prijateljstvo

Iz kavča na strehi ima Jakec razgled na sosednje dvorišče, kjer živijo bratrance, najstnik Monty ter mlajša Storm in Oliver. Čeprav so pikri in nagajivi, Jakec preživlja čas z njimi. Bratranec zavida, da se lahko vedno igrajo skupaj, saj ko imaš bratca, nisi nikoli sam. Zatopljen v željo po čisto svojem bratcu, Jakec ne opazi, da tudi z novimi prijatelji lahko počne iste stvari. Med lovom na Vilije spozna sramežljivega in nerodnega Erika, bivšega zapornika Berenda, predečega

superjunaka Mastermana, pogumno Hari, na videz prijaznega lovca Vilija in (ne pozabimo) Bratca zajca. Veš, da je nekdo tvoj prijatelj, če se z njim igraš, si zaupaš in pomagaš, tako kot se Jakec druži z Mastermanom ali skrbi za Bratca kunca. Včasih lahko po nesreči tudi užalimo prijatelja, zato je pomembno, da se znamo opravičiti, kot je Jakec storil pri Hari. Dobri prijatelji so v našem življenju pomembni, saj se vedno lahko obrnemo na njih, še posebej takrat, ko nam kdo nagaja. Kdo bi si mislil, da bo tat zajcev ravno Vili? Njegov primer in primer na videz nevarnega Berenda nas opozori, naj knjig ne ocenjujemo po platnicah.

Otroke povprašajmo, s kom se Jakec druži na začetku filma. Kaj počnejo skupaj in kako se razumejo? Zakaj se Jakec počuti osamljeno? Koga vse spozna skozi film? Kako bi opisali Erika, Berenda in Mastermana? Kako vedo, da so to njegovi prijatelji? Kako bi opisali Hari? Kje v filmu vidijo, da sta z Jakcem prijatelja? Ali je bil Vili njegov prijatelj? Kako veš, da nekdo ni tvoj prijatelj? Kakšen mora biti prijatelj in kaj počnemo z njim? Kaj storimo, če užalimo prijatelja? Ali so prijatelji pomembni v našem življenju in zakaj?

Jakec za osmi rojstni dan prejme kunca. Čeprav je sprva razočaran nad darilom, kunca kmalu vzljubi, z njim sklene začasno bratstvo in vestno skrbi, da je na varnem. Na spletu raziščimo, kako ustrezno skrbeti za tega hišnega ljubljence. So tudi živali lahko naši prijatelji?

čustva v kinodvorani

Ob Jakčevi puški, ki strelja modro barvo, in Mastermanovih prdcih nam film večkrat priključuje smeh na usta. Nešteto je situacij, likov in predmetov, ki bi nas lahko nasmejali in zdi se, da bolj ko so ti pretirani, bolj buren je naš smeh. Medtem ko se včasih zgodi, da je nekaj smešno samo nam, se spet drugič zazdi, da se je zasmejala cela kinodvorana. Ogled filma lahko izzove različna čustva, ki jih doživljamo, ker se poistovetimo s filmskimi liki, saj ti postanejo naša resničnost, vsaj za tisti čas, ko sedimo v temi kinodvorane. Skupaj z Jakcem občutimo razočaranje in jezo, ker ne dobi bratca za rojstni dan, strah, ko ugotovi, da Bratca zajca ni v kletki, ali veselje na koncu dolge pustolovščine. Ravno tako lahko občutimo žalost, ko Jakec užali Hari, ali ljubezen, ko opazujemo snidenje Jakca z mamami na koncu filma. Lastna čustva lahko prepoznamo po solzah, smehu, hitrejšem razbijanju srca in ščemenju v trebuhu, ni pa vedno lahko prepoznati, kaj čutiš, tudi zato ker smo ljudje različni in ne čutimo na isti način.

Povprašajmo otroke, kaj jih je najbolj nasmejalo v filmu. Kaj jih je najbolj nasmejalo pri Jakcu? Kaj je bilo najbolj smešno pri Eriku? Kaj pa pri Berendu in Mastermanu? Ali bi bila Jakčeva puška enako smešna, če bi bila napolnjena z vodo? Ali bi bil Masterman manj smešen, če ne bi toliko prdel? Zakaj so take stvari bolj smešne? Ali je smeh dober in zakaj? Ali jih je bilo v filmu kdaj strah? Ali so bili v katerih trenutkih žalostni? Ali jih je kakšen prizor ujezil? Kateri trenutek se jim je zdel najbolj vesel? Kako vemo, kaj čutimo in ali vsi čutimo enako?

Narišite strip: Včasih se pri ogledu filma zgodi, da je nekaj smešno samo nam, spet drugič pa se zazdi, da se je zasmejala cela kinodvorana. Spomnite se prizora, ki vas je v filmu najbolj nasmejalo, in ga narišite v obliki stripa. V knjižnici preglejte zbirko stripov in si sposodite tistega, ki se vam zdi najbolj zanimiv. Lahko ga uporabite kot oporo in navdih pri ustvarjanju.

od filma h knjigam

mag. Darja Lavrenčič Vrabec in Ida Mlakar, MKL, Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo

Teme filma kar kličejo po pogovoru, ki ga lahko nadaljujemo in poglobimo s prebiranjem kakovostnih knjig. Pripravili smo seznam priporočene literature z izbrano tematiko za najmlajše otroke.

V seznam bi sodila še marsikatera slikanica ali zbirka zgodbic, saj so te vsebine (odrašcanje, tipi družin, prijateljstvo ...) najpogosteje obravnavane literarne teme za otroke od 5. do 8. leta starosti. Odločili smo se za premišljen tematski izbor najbolj izstopajočih in prepričljivih zgodb, ne glede na datum izdaje, ter ga nadgradili še z nekaterimi leposlovnimi in poučnimi deli, ki se našega aktualnega skupnega sobivanja lotevajo tudi širše, s prikazom raznolikih jezikovnih in kulturnih »družin«. Z izborom vabimo mlade bralce k razmisleku o pomenu, sprejemanju in spoštovanju različnih načinov bivanja tako v primarnih družinah kot v širši družbeni skupnosti.

spočetje, razlike med spoloma

Boulard, Denis: *Odiseja življenja: pripoved za otroke in bodoče starše*. Prev. Ana Marija Toman. Fotogr. Mac Guff Ligne. Radovljica: Didakta, 2010. 6+

Ključne besede: nosečnost, rojstvo, poučna knjiga

Navdušujoče besedilo, pospremljeno z nazornimi fotografijami, opisuje devet mesecev dolgo in razburljivo pot, po kateri pridemo na svet.

Erlbruch, Wolf: *Medvedji čudež*. Prev. Polonca Kovač. Ilustr. Wolf Erlbruch. Ljubljana: Tangram, 1998. 5+

Ključne besede: ljubezen, očetje, rojstvo, živali v domišljiji

Knjiga skozi duhovito medvedjo zgodnico opiše življenjski krog: od čisto telesnega spolnega vzgiba do hrepenenja po ljubezni in bližini nasprotnega spola ter želje po nadaljevanju vrste.

Joumani, Yasmina: *Marička nima tička*. Prev. Uroš Kalčič. Ilustr. Yasmina Joumani. Ljubljana: Kres, 2003. 5+

Ključne besede: dekleta, fantje, problemi najmlajših, spolnost

Marička bi rada imela tička, tako kot ga imajo njeni fantovski prijatelji. Ker ga nima, se fantje ves čas norčujejo iz nje in ji nagajajo. Izhodišče za pogovor o razlikah med spoloma.

Loew, Frédérique: *Očka pričakuje otročka*. Prev. Lija Pogačnik. Ilustr. Stéphane Yves Barroux.

Ljubljana: OKA, 2010. 6+

Ključne besede: dojenčki, družina, nosečnost, očetje, rojstvo

Slikanica upesnjuje očetovo navdušenje ob pričakovanju novega družinskega člana. Knjiga je lahko izhodišče za pogovore o družini, ljubezni, o tem, kako nastanejo otroci, o rojstvu, o vlogi očeta in matere.

Robberecht, Thierry: *O deklici, ki hoče nazaj v mamin trebuh*. Prev. Jana Osojnik. Ilustr.

Philippe Goossens. Ljubljana: Kres, 2005. 6+

Ključne besede: družina, nosečnost, problemi najmlajših, samopodoba

Slikanica opisuje hčerkino ljubosumje na dojenčka v maminem trebuhu in ubeseduje temo o prihodu novega družinskega člana.

družina in različne oblike družin

Coran, Pierre: *Moja družina*. Prev. Majda Ambrožič, Branko Ambrožič. Ilustr. Marie-José Sacré.

Ljubljana: Slovenska knjiga, 1998. 5+

Ključne besede: drugačnost, družina, posvojitev

V poučni slikanici prvoosebna pripovedovalka, deklica Sara, predstavlja svoje družinsko drevo in odnose med družinskimi člani. Na naslovnici je mala Sara v nasprotju z vsemi ostalimi ... temnopolta in posvojena.

Maxeiner, Alexandra: *Vse naše družine! o otroku nove punce brata očetove nekdanje žene in drugih sorodnikih*. Prev. Neža Božič. Ilustr. Anke Kuhl. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012. 5+

Ključne besede: družina, poučna knjiga

V poučni knjigi so predstavljeni različni tipi družin. Knjiga ponuja izhodišča za pogovor o različnih kulturnih okoljih in navadah v okviru različnih tipov družin.

Mozetič, Brane: *Prva ljubezen*. Ilustr. Maja Kastelic. Ljubljana: ŠKUC, 2014. (Lambda; 115). 6+

Ključne besede: dečki, homoseksualnost, ljubezen, odrasli, predsodki, prijateljstvo, samopodoba, spol, vrtec

Slikanica na subtilen način spregovori o čustveni navezanosti dveh šestletnih dečkov v vrteu.

Zgodba je lahko izhodišče za pogovore o različnih načinih navezanosti in o iskanju spolne identitete v zgodnjem otroštvu.

Richardson, Justin in Parnell, Peter: *In s Tango smo trije*. Prev. Matej Krajnc. Ilustr. Henry Cole.

Ljubljana: Modrijan, 2010. 6+

Ključne besede: drugačnost, družina, homoseksualnost, pingvini, živali v domišljiji

Slikanica na preprost, jasen in pregleden način opisuje resnično zgodbo o ljubezni istospolnega pingvinjega para.

Tuckermann, Anja: *Vsi tukaj, vsi skupaj!* Prev. Tina Mahkota. Ilustr. Tina Schulz. Hlebce: Zala, 2016. 6+

Kulturne razlike, emigranti, begunci, socializacija, poučna knjiga

Slikanica predstavi bogastvo kulturnih in jezikovnih raznolikosti, ki ga ponuja »naše bogato skupno življenje« na planetu Zemlja. Branje usmerja otroke in odrasle k spoštovanju in sprejemanju kulturnih razlik.

odrašanje

Blake, Quentin: *Benjamin*. Prev. David Movrin. Ilustr. Quentin Blake. Celje: Društvo Mohorjeva družba, Celjska Mohorjeva družba, 2012. 5+

Ključne besede: družina, odrašanje, otroštvo, preobrazbe, starši

Mladi par prejme na dom paket z dojenčkom, ki se začne spreminjati v divje in neukrotljive živali – od jastreba prek slona do zmaja – dokler ne odraste v prijetnega mladeniča.

Guibert, Emmanuel: *Ariol: oslič kot ti in jaz*. Prev. Katja Šaponjić, Anja Golob. Ilustr. Marc Boutavant. Prevalje: Zavod VigeVageKnjige, 2015. 6+

Ključne besede: družina, ljubezen, odrašanje, osli, šola, živali v domišljiji

Kratke in zabavne stripovske zgodbe o družini, šoli in prijateljih, pa tudi prvi ljubezni. Skratka zgodbe iz vsakdanjega življenja, kot jih doživljamo vsi.

Habič Pregl, Barbara: *Babičina hiša*. Ilustr. Jelka Reichman. Spr. beseda Gitica Jakopin.

Radovljica: Didakta, 2008. 7+

Ključne besede: babice, družina, hiše, otroštvo

Prisrčna in ganljiva pripoved o otroštvu in odrašanju male Nine v hiši njene babice leto dni pred velikimi spremembami, ki napotijo prebivalce babičine hiše vsakega po svoji življenjski poti.

prijateljstvo

Boie, Kirsten: *Poletje v Galebji ulici*. Prev. Amalija Maček. Ilustr. Katrin Engelking. Ljubljana: DZS, 2010. 7+

Ključne besede: družine, otroštvo, počitnice, poletje, prijateljstvo

V knjigi je zbranih trinajst kratkih realističnih zgodbic iz vsakdanjega življenja osmih prijateljev z Galebje ulice, ki poletne počitnice preživljajo doma.

Štefan, Anja: *Bobek in barčica*. Ilustr. Polona Lovšin. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2005.

(Velike slikanice). 5+

Ključne besede: odgovornost, pomoč, prijateljstvo, živali v domišljiji

Deček najde barčico, v katero si izprosijo vstop različni živalski liki, to pa seveda pripelje do neljubega zapleta z nerodnim medvedom. Zadrego reši prijateljstvo.

superjunaki

Lindgren, Astrid: *Pika. Pika noče postati velika in drugi stripi*. Prev. Nada Grošelj. Ilustr. Ingrid Vang Nyman. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2014. 7+

Ključne besede: deklice, moč, očetje, otroštvo, pomoč, prijateljstvo, superjunaki

Enako kot zgodba o najmočnejši deklici na svetu, ki živi z opico in konjem v vili Čira-Čara ter uganja norčije, je tudi ta stripovska različica humorna in zabavna.

Obširnejši seznam knjig je na voljo v **Priročniku za branje kakovostnih mladinskih knjig**, ki ga vsako leto pripravlja Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo. Arhiv priročnikov in naročilnico najdete na spletni strani:

<http://www.mklj.si/prirocnik#.ViDeEWfouig>.

Oglejte si tudi seznam knjig, ki so označene z znakom **Zlata hruška**, saj po vsebini in izvedbi kakovostno izstopajo: <http://www.mklj.si/zlata-hruska#.ViDeSmfouig>.

Nove knjižne naslove v tekočem letu pa lahko spremljate na strani **Knjigometra**:

<http://www.mklj.si/knjigometer#.ViDeZ2fouig>.